

**Эстония мемлекетінің сыбайлас
жемқорлықпен күресу тәжірибесі**

Батыс Еуропа елдерінің сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекеттерінің тарихи тәжірибесі Ресей үшін сөзсіз маңызды, бірақ орталық және шығыс Еуропа елдерінің тәжірибесін ескеру керек. Себебі, бұл мемлекеттер бұрынғы КСРО бастаған біртұтас социалистік жүйенің бөлігі болған. 2012 жылы Сыбайлас жемқорлықты қабылдау индексі бойынша Эстония бұрынғы КСРО елдері арасында 64 ұпаймен 32-орынды иеленді. Белгіленген халықаралық рейтингіге сәйкес, Эстония Орталық Еуропаның барлық елдерінен бұрынғыдан да жоғары құрметке лайық.

Эстония мемлекеті 1991 жылы 20 тамызда КСРО-дан өз тәуелсіздігін алған болатын. Алайда, егемендіктің жиырма жылдан астам уақыт бойы Эстония сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресте көп тәжірибе жинақтады. КСРО-дан кеткеннен кейін бірден дерлік басталған әкімшілік және полиция реформалары аясында Эстонияда сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйелі және әдіснамалық түрде жүргізілді. Полиция реформасының нәтижесі құқық қорғау органдарының қызметкерлерінің санын қысқарту болды. 1991 жылы Эстонияда 6-7 мың полиция болды, ал 2000-шы жылдардың басында олардың саны 3,5 мыңға дейін төмендеді.

Полиция қызметкерлерінің санын қысқарту олардың лауазымдарын арттырып, жемқор шенеуніктерден тазартуға және осылайша қоғамдағы полицияның беделін арттыруға мүмкіндік берді. Эстония полициясында тергеушілер мен полиция қызметкерлерінен тұратын сыбайлас жемқорлыққа байланысты құқық бұзушылықты тергеуде арнайы полиция бөлімі құрылды. **Эстонияда сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бірқатар атқарушы органдар қатысады:**

- Әділет министрлігі;
- Ішкі істер министрлігі;
- Қаржы министрлігі ;
- Экономика және коммуникация министрлігі.

Эстонияның мемлекеттік хатшысының да сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұруға құқы бар.

Эстония үкіметі орта мерзімді перспективада шамамен үш жылда бір рет сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегияны қабылдайды. Атап айтқанда, 2004 жылдан 2007 жылға дейін және 2008 жылдан бастап 2012 жылға дейін, атауы «адал мемлекет» болғандығын ескере отырып, сыбайлас жемқорлыққа қарсы 169 күресу стратегиясын іске асырды.

Эстония үкіметі көптеген жылдар бойы елдегі мемлекеттік органдар мен мемлекеттік мекемелерді ақпараттандыру мен ақпараттандыру бойынша ауқымды бағдарламаны сәтті жүзеге асыра алды. Бұл бағдарлама «Электронды мемлекет» деп аталды және 2000 жылы қабылданды. 12 жыл бойы Эстония Интернет желісіне қолжетімділік пен интернет қызметтерінің сапасы бойынша әлемдік көшбасшылардың бірі болды. Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар Эстонияға электрондық құжат айналымына толығымен көшуге мүмкіндік берді, бұл бюрократиялық қызыл таспа мен мемлекеттік шығындарды азайтады.

Эстонияда Мемлекеттік қызметтер негізінен азаматтар үшін уақытты үнемдейді. 2000 жылдардың ортасынан бастап Эстонияда адамдар үшін әр түрлі қызметтерді немесе практикалық көмек көрсетуге шамамен 100 порталды қамтитын бір қоғамдық Интернет сервер **eesti.ee** шығарылды. Олардың ішінде:

- Бизнес тіркелімі
- Жылжымайтын мүлік тіркелімі
- Жер кадастрының роуд Азаматтығы
- Көші-қон кеңесі
- Transportation тіркелімі
- Электрондық дауыс беру жүйесі
- Ішкі кіріс департаменті
- Медициналық сақтандыру қоры
- Зейнетақы сақтандыру қоры
- Электрондық рецепт орталығы және басқалары бар.

Прокуратураға келсек, ол Әділет министрлігінің басқаруындағы мемлекеттік орган. Прокуратура сотқа дейінгі қылмыстық іс жүргізуді басқарады, оның заңдылығы мен тиімділігін қамтамасыз етеді. Ол сотта мемлекеттік айыптауды қолдайтын қылмыстардың алдын алу және шешу үшін қажетті тергеу іс-қимылдарын жоспарлауға қатысады, сондай-ақ заңмен прокуратураның жүктелген өзге де міндеттерді орындауға міндетті.

Эстония мемлекетінің прокуратурасы келесі тергеу органдарымен ынтымақтастықта болып табылады:

- Полиция мен погранохраны;
- Қауіпсіздік полициясы кеңесі;
- Эстония Салық және Кеден кеңесі;
- Қоршаған ортаны қорғау инспекциясы бойынша қорғаныс Күштері Бас штабының департаменті.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралар шеңберінде Эстонияның прокуратуралары халықаралық ынтымақтастықта белсене айналысады. Атап айтқанда Эстония прокуратурасы:

- Халықаралық прокурорлар қауымдастығы;
- Алаяқтық қызметі (ОЛАФ);
- Carin мүшелерінің арасындағы ынтымақтастықты

жақсартуға бағытталған жүйесі. Оның міндеттері: анықталған және заңсыз өндірілген меншік және оны тәркілеу, тыйым салу; сол мемлекеттерде ақша заңдастырудың алдын- алу бойынша іс-шаралар қолдану;

- ФАТФ мүшелері болып табылмайтын Еуропалық Одаққа мүше мемлекеттер.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес саласындағы еуропалық тәжірибе Ресей Федерациясы үшін өте маңызды. Біздің елімізге де осы салада жетістіктерке жету үшін жемқорлыққа қарсы стратегияны қолдану қажет.

**Назарларыңызға
рахмет!!!**